

TOMÁŠŮV TEST č.1 k SRKS,

není jednoduchý ani hloupý, jak bývá v dnešní době zvykem. Zaujme a ukrátí dlouhou chvíli.

Tomáš se vás ptal a já za vás odpovídal. Ne všechno už si pamatuji, tak jsem použil vědomosti jiných, které jsou dostupné na internetu.

V Dolní Lutyni na svátek Josefa 2021. Juura

1. Jaká jiná označení se pro Králický Sněžník v minulosti používala?

V minulosti se používala označení – KLADSKÝ SNĚŽNÍK, GLATZER nebo GRULICHER nebo SPIEGLITZER nebo GROSSER SCHNEEBERG.

Při každoročním výstupu se však nejčastěji ozývá – Kurňa, to je kopec!

2. Kdy a kým byla na vrcholu Králického Sněžníku postavena rozhledna?

Rozhledna byla postavena zednickou skupinou mistra Emila Glessera z Kladska.

Skladatel kvízu, ale chtěl možná zvědět, že rozhlednu nechal postavit Kladský horský spolek (GGV – GLATZER GEBIRGSVEREIN). Stavba byla zahájena 17.7.1895 a slavnostně otevřena 9.7.1899 jako KEISER-WILHELM TURM (Glatzer Schneebergturn).

3. Kdo a kdy postavil na hřebenu Králického Sněžníku horskou chatu?

Stavitelů bylo více, tak alespoň: Knyh a Zeckert, firma Rollep ze Šumperka, Basch a Langer ze Staroměstska. Stálo to přes 75.000,- Kč. Takže, FÜRST JOHANN LIECHTENSTEIN SCHUTZHAUS nechal na hřebenu Králického Sněžníku postavit Moravský sudetský horský spolek (MSSGV – MÄHRISCH-SSLESISCHER SUDETENGEBIRGSVEREIN). Základní kámen položili v létě 1908, výstavba započala na jaře 1909 a slavnostně byla otevřena v neděli 21.7.1912. Měla kapacitu 60-70 osob, voda byla až do roku 1934 dodávána potrubím z pramene Moravy a pak brána ze studny. Člen spolku platil za nocleh 1,50 Kč. Mnohem více je k načtení na www.zdeneksmida.cz/rozbor-severniho-pohranici/masiv-kralickeho-snezniku/lichtenstejnova-chata.html/.

4. Kdo a kdy u chaty instaloval sošku slůněte?

Kdo to udělal fyzicky nevím, ale jisté je, že v tom měli prsty členové SPOLKU JESCHER. V roce 1932 měli 10. výročí založení, a tak u té příležitosti nechali u firmy Förster ve Zlatých Horách (přes léto dělali kamenickou práci a v zimě pěkně v teple stavěli piána) dle návrhu Amei Halleger (byla to manželka šéfa spolku) vyhotovit žulovou plastiku slona a od té doby tam stojí. Slon prý proto, že jeho kýchnutí připomíná název spolku. Je tedy naprostá blbost, jak někteří říkají, že je to zkamenělina slůněte, co zabloudilo do těchto míst při Hanibalově tažení přes Alpy.

5. Jak se jmenoval legendární chatař a čím se zabýval?

Stručně by se dalo jen jmenovat – Dr. Oskar Gutwinski, německý průkopník lyžování a turistiky v Jeseníkách. Byl to Němec s polskými kořeny, občanství ČR nikdy neměl. Narodil se v Osoblaze 16. nebo 17.6.1873 do rodiny lékárníka. Vystudoval medicínu ve Vídni a specializaci na stomatologii v Berlíně. Za studií byl členem spolku Markomannia. Vždy chtěl být venkovským lékařem a táhlo ho to do hor, a proto asi byl zubařem v Šumperku. V roce 1901 si vzal za manželku Adélu. V roce 1922 vyhrál konkurz na nájemce chaty na Králickém Sněžníku, a tak tam s manželkou hospodařili. Chatu zvelebil tak, že dostala statut horského hotelu. Dokonce od roku 1924 měla agregát na výrobu elektřiny a zavedený telefon. Vedl společenský život. Vyučoval jízdu na lyžích – Lilienfeldská škola, jedna dlouhá hůl. Byl šikovný a dostal přezdívku „Rychlý Oskar“. Zavedl meteorologická pozorování a denní hlášení stavu počasí do Klementina. Měl chovnou stanici bernardýnů, pozoroval přírodu a přispíval do časopisů pod značkou „Starý brach hory“ (Der alte vom Berge). V kolektivu byl velmi oblíben a s Čechy se domlouval německo-polskou hatmatilkou. Zemřel na infarkt na Králickém Sněžníku 13.8.1932. Na vlastní přání byl zpopelněn v Brně a popel byl rozptýlen na svazích Králického Sněžníku. Jeho žena pak vedla chatu až do roku 1936.

Posledními chataři byli manželé Liselotte a Otto Novákoví. Liselotte (někdy psána Lieselotte) byla Němka narozená 28.3.1915 v Hamburku a Otto byl Čech pobývajících s rodiči v Hamburku. Vzali se tam v roce 1939. Po válce se přestěhovali do Prahy a měli exportní společnost, která byla v roce 1948 znárodněna. Po různých životních peripetiích se jim při jednom turistickém výletu na Staroměstsko prudce hnula mysl a v roce 1962 se stěhují do Starého Města a jsou zaměstnáni u lesů. Na jaře 1964 se hledal nový správce chaty a oni tedy od úterý 3.3.1964 nastupují a hospodaří až do uzavření chaty v pondělí 5.8.1968. Nocleh byl za 10,-Kč. Chata byla zbourána 08-09/1971, když předtím proběhl ještě jeden pokus o obnovu firmou Jadranka Brno. Manželé Novákoví se zase stěhovali. Tentokrát do Heřmanic u Králík, kde pracovali v Tesle a na své Jawě se sajdkárou rozváželi poštu. Na stará kolena se ještě přestěhovali do Brnička u Zábřeha. Otto zemřel v roce 1997 a Liselotte v roce 2016. Má pamětní tabulku na základech chaty. Traduje se, že když měla 100 let, tak na vozíku ještě navštívila chatu, ale není tomu tak. Podívala se za asistence do Starého Města, Králíků a Heřmanic.

<http://memoryofnations.eu/cs/novakova-liselotte-20140103-0>

6. Na severním úbočí Králického Sněžníku se nachází jeskyně, ve které je k vidění několik zajímavostí. Vyjmenujte alespoň dvě zvláštnosti této jeskyně?

Ze severu je nejbližší vrcholu Jaskinia Bialy Kamień na svahu hory Stroma. Byla objevena v roce 1975. Po průzkumu, který není zdaleka ukončen, je jasné, že je to vstup do rozsáhlého podzemního jeskynního systému propojeného s Medvědí jeskyní a dokonce i údolím Moravy. Jeskyně je dlouhá 120 m a hluboká 50 m. Ze zajímavostí lze uvést, že jeskyně je nepřístupná, nevede k ní turistická značka, neplatí se vstupné, bo tam není nic vidět jen d'ura do země.

Tuším i zde, že skladateli kvízu šlo spíše o již zmíněnou Medvědí jeskyni. Ta je delší. Má už 3500 m, převýšení 69 m, ale prohlídková trasa má zatím jen 300 m a uvidíte asi 500 m chodeb. Prohlídka trvá 40 – 45 min. Neuvidíte spodní patro jeskyně, ale to je na filmu a ten se

promítá v místním kině. Také je tam pokladna se vstupným asi 22 zl + 10 za foto, i kavárna je funkční a čisté záchody, a to mám rád. Objevena byla při odstřelu v pátek 14.10.1966 jedním zaměstnancem a jedním vězněm a v sobotu ji už otevřeli pro turisty, ale až 11.6.1983. Je největší jeskyní v polských Sudetech. Z obce Klentno se k ní dá dojít pěšky, nebo přijet elektromobilem či kočárem. „Niech panstvo oprubuje.“ Samotná jeskyně má 3 patra a nachází se v mramorovém bloku. Šampaňský sál má výšku 45 m, v jeskyni je stálá teplota 6°C, prosakující voda má pH8, takže byla schopna vytvořit to hlavní – stalaktity, brčka neboli makarony, záclony, polevy (glazury), žebra a kaskádové krápníky, rýžová pole, vlnovité krápníky, mísy, stalagmity, stalagnáty, pizolity, houbové krápníky, heliktity, uskupení krystalických drúz kalcitu. Samozřejmě nechybí ani kosti zvířat (jeskynního medvěda a dalších). Pozor v jeskyni je přítomen i mutantní plyn radon v koncentraci 4,16 kBq/m³. Celkem dost zajímavostí. Bago se po poslední návštěvě nechal slyšet, že už by tam víckrát nešel.

7. V údolí na sever pod Králickým Sněžníkem leží vesnice Klentno. Co se zde v minulosti těžilo?

Co by? Všechno, co se dalo a v dané době znalo. Říkalo se tomu ruda železná, stříbro, měď. Také kamení jako stavební materiál, ale ..., a to je tedy něco – URAN. Při těžbě rud jim tam totiž umírali horníci docela mladí, tak to zkoumali a 15.7.1948, tuším, že to bylo ve čtvrtek, ho tam našli. Kopali ho pilně povětšinou muklové. Vykopali při tom 37 km chodeb, vytěžili 228 000 m³ materiálu a v něm bylo 20 t uranu. Těžba trvala do roku 1953 a vše se odvezlo do SSSR. V současnosti je v dole přístupná prohlídková trasa od února do listopadu mezi 9. a 17. hodinou. Prohlídka 300 m chodeb v přílbách trvá asi 40 min. a na konci prohlídky vám ho průvodce ukáže. Samozřejmě místní uran v šutru, který má uschován v odstíněné krabičce. Také vám změří radiaci. Autem se dá zajet až na parkoviště u vstupu.

8. Jak se jmenují lázně na severozápadním úbočí Králického Sněžníku?

Lázně na SZ úbočí Králického Sněžníku se jmenují Vlčí Důl. Je zajímavé, že do polštiny se to překládá jako Miedzygórze.

9. Jak se jmenuje klášter, který se nachází nad těmito lázněmi?

Tedy dost daleko nad těmito lázněmi na górze Igliczne se nachází poutní kostel Panny Marie Sněžné. Jestli je tam i klášter? To nevím, ale papež tam byl.

10. Jak se jmenoval a ve kterém století žil hudební skladatel, jehož dědeček byl rychtářem v Nové Vsi?

Ani tady nevím, byl-li děd Carl Franze Schuberta, otec Theodora Floriána rychtářem v Nové Vsi. Sedláků se proti vrchnosti zastával, to jo. Možná rozřešení leží v kapli z roku 1782 ve Vysoké, ve které je malé Schubertovo museum. Samotný hudební skladatel ve Vysoké nikdy nebyl a na to že žil ve dvou stoletích nežil dlouho 1797 – 1828.

11. Kdy a kým bylo založeno Staré Město pod Sněžníkem a co se zde v minulosti těžilo?

Předpokládá se, že Staré Město bylo založeno někdy na konci 13. století až počátkem 14. století pány z Lipé. První písemná zmínka je z 3.5.1325 od rytíře Jana Wüstehubeho. V roce 1356 byl Goldeck povýšen na Královské horní město. Takže Goldeck nebo Antiqua Tribola a žádné Old City. V takovém Královském horním městě se nemohla těžit tuha jako za socialismu, ale přece zlato, stříbro, měď a železná ruda.

12. Kdy byla do Starého Města pod Sněžníkem přivedena železná dráha?

Železná dráha byla v minulosti vždy matkou pokroku a kšeftu, takže o ni bylo usilováno vehementně a už 10.11.1899 byla ustanovena komise pro stavbu trati. Pracovala pilně, psala žádosti, sháněla peníze, podmazávala politiky až se dílo podařilo. Byla postavena železnice dlouhá 11,443 km s výškovým rozdílem 126 m, max. stoupáním i klesáním 19,96 ‰, most přes Krupou měl délku 65,74 m a max. výšku nad terénem 12,85 m. Ve středu 4.října 1905 byly všechny obchody, živnosti i úřady zavřeny, protože všichni se šli podívat na nádraží na příjezd prvního vlaku a slavnostní otevření trati od Hanušovic. Propojení východního a západního pobřeží v Americe bylo dokončeno slavnostním zatloukáním zlatých hřebíků u Velkého solného jezera v Utahu 10.5.1869.